

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

มนุษย์นับเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่งสำหรับประเทศชาติ หากชาติใดมีประชากร ที่มีสุขภาพ สมบูรณ์แข็งแรง จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศในทุกด้านดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะ การที่ประชาชนในชาติมีร่างกายแข็งแรง สมบูรณ์ ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน จะสามารถปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านกำลังใจจะเป็นผู้ที่มีความหวังมีความรู้ มีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านกำลังความคิดก็จะมีสติปัญญา สามารถคิดแก้ปัญหา และนำตนเองไปสู่ความดีงามได้ ดังนั้น ทุกประเทศจึงเน้นเรื่องการพัฒนาคนเป็นสำคัญ และยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ที่จะใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อการพัฒนาคนได้ดีที่สุด คือการศึกษา เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะพัฒนา บุคคล ให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นประชากรที่มีคุณภาพ อันจะเป็นรากฐาน ในการช่วยส่งเสริม การพัฒนาประเทศได้เป็นอย่างดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 20)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนที่มีอยู่ 8 สาระการเรียนรู้ ดังนี้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 5)

สาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา เป็นสาระการเรียนรู้หนึ่งที่จัดไว้ในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นกลุ่มสาระที่ทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้ เพราะการมี สุขภาพที่ดีเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ประการแรกของคนไทย ที่รัฐบาลกำหนดไว้เป็นนโยบาย และมาตรการในการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถ ยืนหยัด อย่างไทยในประชาคมโลกทั้งปัจจุบันและอนาคต การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา ที่มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ การป้องกันโรค การส่งเสริม การพัฒนาสุขภาพ และการบริหารจัดการชีวิต ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และ จิตวิญญาณ อันเป็นองค์ประกอบของการมีภาวะสุขภาพที่สมบูรณ์(กรมวิชาการ, 2545 ก, หน้า 1)

พลศึกษาเป็นวิชาที่มีความสำคัญวิชาหนึ่งในกระบวนการศึกษา เพราะวิชาพลศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม

ครบทุกด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมทางพลศึกษาจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นผู้มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง สมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ทั้งยังเป็นวิชาที่ส่งเสริมทางด้านความคิดให้รู้จักคิดเป็น ทำเป็น และรู้จักแก้ปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง(วาสนา คุณาอภิสิทธิ์, 2539, หน้า 188) ซึ่งสอดคล้องกับ วรศักดิ์ เพียรชอบ(2548, หน้า 1) ที่กล่าวว่า กระบวนการศึกษาทางพลศึกษาและกีฬาเป็นกระบวนการศึกษาอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาการ ทั้งในด้านร่างกาย ด้านทักษะ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม และด้านเจตคติ ไปพร้อม ๆ กัน ฉะนั้นครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด เพราะครูผู้สอนเป็นผู้จัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน ครูจึงต้องรู้ถึงวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ปัจจุบันแนวคิดทางการศึกษาได้ปรับเปลี่ยนไป“พฤติกรรมกรรมการสอนของคุณ” จึงต้องเปลี่ยนไปด้วย (ลัดดาวัลย์ บุญจิตรี, 2538, อ้างอิงใน ถนอม บุญแสง, 2547, หน้า 2)

การสอนวิชาพลศึกษาเป็นการสอนที่บุคคลอื่นเห็นได้ชัดเจน พฤติกรรมการสอนของคุณพลศึกษาจะดีหรือไม่ นั่น จึงตกอยู่ในสายตาของคนทั่วไปได้ง่ายกว่าครูที่สอนวิชาอื่นๆ ถ้าพฤติกรรมการสอนของคุณพลศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ แบบแผน ขั้นตอน นอกจากจะทำให้ นักเรียนเกิด การเรียนรู้และมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษาแล้ว ยังเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับวิชาพลศึกษาแก่บุคคลทั่วไปที่พบเห็นด้วย ฉะนั้นครูผู้สอนพลศึกษาควรจึงมีการปรับปรุงพฤติกรรม การสอนของตนเอง ก็จะส่งผลไปยังนักเรียน ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนของนักเรียนดีขึ้น การที่ครูจะพัฒนาการสอนของตนเองได้นั้น ครูจำเป็นต้องสำรวจตรวจสอบพฤติกรรมตนเอง เริ่มต้นด้วยตรวจสอบพฤติกรรมการสอนจนถึงการประเมินผลการสอน พฤติกรรมการสอนนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยตัดสินความมีประสิทธิภาพในการสอน ผลจากการประเมินจะช่วยให้ครูได้เห็นภาพสะท้อนว่าตนเองเป็นเช่นไร ทำหน้าที่ใดครบถ้วนและเต็มความสามารถหรือไม่ มีส่วนบกพร่องและสมควรได้รับการแก้ไข เพื่อให้การเรียนของนักเรียนและการสอนของครูบรรลุตามเป้าหมาย(ดวงเดือน พะยอมหอม, 2540, หน้า 2)

จากความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการสังเกตพฤติกรรมการสอนเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาการเรียน เป็นแนวทางช่วยให้ครูมีพฤติกรรมการสอนพลศึกษาดีขึ้น จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีระบบ แบบแผน ขั้นตอน มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา เป็นการชี้ให้เห็นถึงพฤติกรรมการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าในฐานะเป็นผู้หนึ่งที่ปฏิบัติการสอน

วิชาพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 มีความตระหนักถึงความสำคัญของพฤติกรรมการสอน จึงมีความสนใจที่จะการศึกษา พฤติกรรม การสอนของครูพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ต่อไป

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ความสำคัญของการศึกษา

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าจะได้เป็นข้อมูลเพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 โดยศึกษาพฤติกรรมการสอนใน 5 ด้าน ดังนี้ (ถนอม บุญแสวง, 2547)

1. ด้านการเตรียมการสอน
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการจูงใจและเสริมแรงในการเรียน

4. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดและประเมินผล

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ขนาดของโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำแนกได้ดังนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 – 300 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 301 คนขึ้นไป

ตัวแปรตาม ได้แก่ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ใน 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจูงใจและเสริมแรงในการเรียน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 1,549 คน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 195 คน และครู จำนวน 1,354 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 310 คน ได้โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากการใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อ้างอิงใน ประยูร อาษานาม, 2545) จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 39 คน และครู จำนวน 271 คน และดำเนินการ โดยคิดตามอัตราส่วนของจำนวนประชากร

สมมติฐาน

พฤติกรรมการสอนของครูพลศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ของโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่ มีพฤติกรรมการสอนที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์

1. **ผู้บริหาร** หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2553

2. **ครูในสถานศึกษา** หมายถึง ครูประจำการที่ทำการสอนพลศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1-ป.6) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ปีการศึกษา 2553

3. **ขนาดของโรงเรียน** หมายถึง การกำหนดขนาดสถานศึกษาโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ ตามเกณฑ์การกำหนดขนาดสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 3 ขนาด คือ

โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน

โรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121 - 300 คน

โรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป

4. **พฤติกรรมการสอนพลศึกษา** หมายถึง กิจกรรมที่ครูพลศึกษาดำเนินการจัดการเรียน การสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจูงใจและเสริมแรงในการเรียน ด้านการใช้สื่อการเรียน การสอน และด้านการวัดและประเมินผล

4.1 **ด้านการเตรียมการสอน** หมายถึง การวางแผนการสอนของครูพลศึกษาไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะทำการสอนจริง ประกอบไปด้วย การศึกษาเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดทำกำหนดการสอน การจัดทำแผนการเรียนรู้ การเตรียมสื่อการเรียนการสอน การเตรียมเครื่องมือในการวัดและประเมินผล

4.2 **ด้านการจัดการเรียนการสอน** หมายถึง วิธีการที่ครูพลศึกษาเลือกใช้ ในกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ประกอบไปด้วย ชั้นเตรียมการสอน ชั้นอธิบายสาธิต ชั้นฝึก ชั้นนำไปใช้ และชั้นสรุป

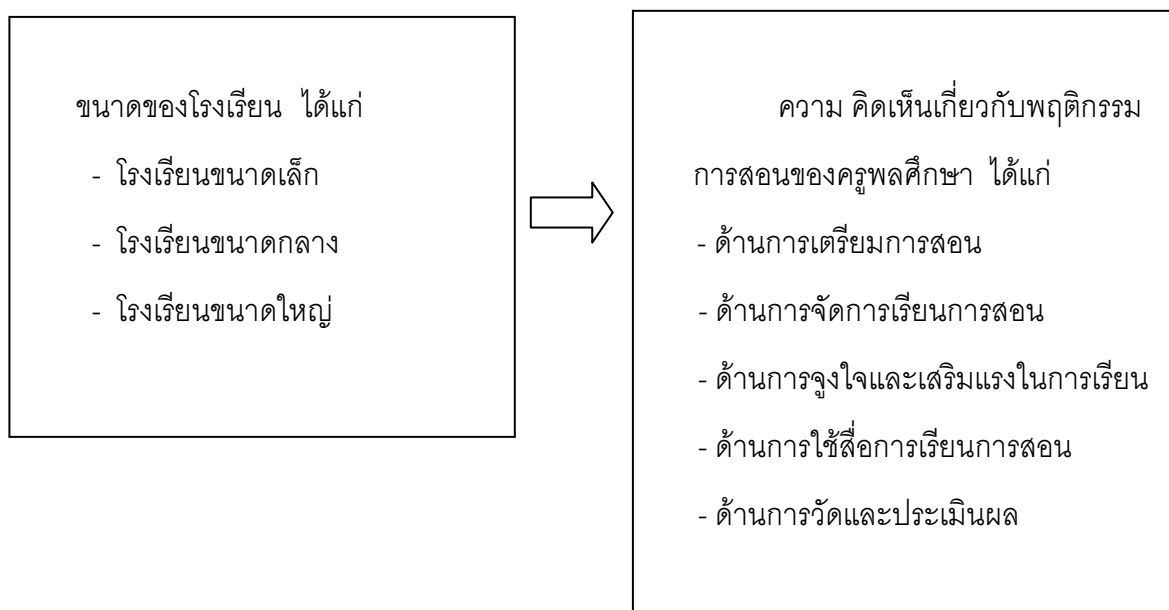
4.3 **ด้านการจูงใจและการเสริมแรงในการเรียน** หมายถึง การที่ครูได้สร้างสถานการณ์หรือใช้คำพูดเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสนใจการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีกำลังใจ

รักความก้าวหน้า เช่นการจัดกิจกรรมท้าทายให้นักเรียนมีส่วนร่วม หรือกล่าวคำชมเชยในการแสดงออกของนักเรียน เป็นต้น

4.4 **ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน** หมายถึง การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์ วิธีการที่เป็นตัวกลาง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพลศึกษา การใช้สื่อที่มีคุณภาพ และปริมาณที่เพียงพอ เหมาะสมกับกิจกรรมเนื้อหาและวัยของผู้เรียน

4.5 **ด้านการวัดและประเมินผล** หมายถึง การรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์เพื่อทราบระดับความสามารถของผู้เรียน ประกอบไปด้วย การวัดและประเมินผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ซึ่งครอบคลุมสมรรถภาพของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และทักษะ

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการศึกษาพฤติกรรมกรรมการสอนพลศึกษา